

*Ursula K. Le Guinová*

## **Velká radost**

*Ursula K. Le Guinová vydala roku 2003 knihu cestopisných črt po imaginárních krajích nazvanou Changing Planes (zde překládáme jako Mimolety). Jeden recenzent dílo přirovnal ke kombinaci „Gulliverových cest“ se „Stopařovým průvodcem po Galaxii“. Velká radost je devátou povídkou svazku; bylo však nutné přidat před ni ještě úvodní, vysvětlující kapitolu knihy, čímž vznikl následující text.*

## Metoda Sity Dulipové

**M**ožnosti, které nabízí člověku letadlo – tedy: dolet pár tisíc mil, druhý konec světa, kokosové palmy, ledovce, póly, Polky, láma, lama atd. – jsou žalostně omezené oproti nesmírné šíři a rozmanitosti zážitků, jež poskytuje lidem věci znalým samo letiště.

Letadla jsou stísněná, přečpaná, rušná, hlučná, zabacilená, děsivá a nudná a podává se v nich neobvykle odporná strava v absolutně nesmyslných intervalech. Letiště, ač jsou větší, mají s letadly společnou tlačenici, ohavný vzduch, kravál a neustálé napětí, zatímco strava na nich podávaná je dokonce ještě odpornější a skládá se výhradně ze smažených žmolků jakéhosi čehosi; a přitom místa, kde to musíte jíst, bývají tak depresivní, že by to jednoho dohnalo k sebevraždě. V letadle jsou všichni přikurtováni k sedadlům bezpečnostními pásy a mohou se pohybovat pouze během velmi krátkých časových úseků, kdy smějí postávat ve frontě na vyprázdnění měchýře, načež je těsně předtím, než dosáhnou vytoženého kamrlíku, odšikánuje tlampač zpět do stavu strnulosti zajištěné pásem. Zato na letišti, tam se lidé obtíženi

zavazadly říti sem a tam chodbami bez konce jako duše, kterým dal ďábel nepřesnou a každé jinou mapu únikových východů z pekla. Tyto spěchající lidi pozorují jiní lidé sedící v plastových sedátkách přišroubovaných k podlaze, kteří by klidně mohli být sami přišroubováni k oněm sedátkům. A tak jsou si nakonec letadlo a letiště rovny – právě tak, jako je dno jedné žumpy rovno dnu žumpy vedlejší.

Pakliže nemáte vy ani letadlo zpoždění, letiště pro vás není ničím víc než snovou, krátkou a mizernou předehrou k reálnému, dlouhému a mizernému letu. Ale co když je mezi vaším příletem a navazujícím odletem pětihodinová pauza anebo co když vaše letadlo přiletělo pozdě a vy jste navazující spoj zmeškali anebo co když se navazující spoj zpozdil anebo co když personál jiných aerolinek stávkuje za balíček zaměstnaneckých výhod a vláda dosud nepovolala Národní gardu, aby zpacifikovala tuto hrozbu mezinárodnímu kapitalismu, takže personál vašich aerolinek se snaží zvládnout dvakrát víc lidí než obvykle anebo co když se vyskytnou tornáda či bouře či blizzardy anebo náhle chybějí malé a důležité kousky letadla anebo co když jde o kterýkoli jiný z tisíce důvodů (jež letecká společnost nikdy a za žádných okolností nezavinila a jen zřídkakdy v danou chvíli vysvětlí), proč ti, kdo měli namířeno kamsi letadlem, jen tak sedí a sedí a sedí a sedí na letišti a nemají namířeno nikam?

Z tohoto pohledu (který nejspíše odhaluje pravou podstatu věci) není letiště předehrou k samotné cestě ani místem změny: je to zastavení. Špunt. Zácpa. Letiště je místo, odkud nemůžete nikam. Ne-místo, kde neplyne čas a kde není naděje na jakoukoli smysluplnou existenci. Konečná: opravdový konec. Letiště neposkytuje žádné lidské bytosti

nic, jedině přístup k intervalu mezi lety, ke světu mimo lety. K mimoletům.

Tento fakt si jako první uvědomila Sita Dulipová ze Cincinnati, a tak objevila mimoletovou techniku, kterou nyní používá většina z nás.

Sitin navazující spoj z Chicaga do Denveru byl tehdy opožděn kvůli nějaké nepopsatelné, nebo v každém případě nevyřčené poruše letadla. Na seznamu odletů se objevil s časem 1:10, což představovalo dvouhodinové zpoždění. V 1:55 mu naskočil čas 3:00. Potom spoj ze seznamu odletů vymazali nadobro. U odletové brány nebyl nikdo, kdo by zodpověděl otázky cestujících. Fronty u přepážek byly dlouhé šestnáct kilometrů, tedy jen o něco kratší než fronty před toaletami. Oběd snědla Sita Dulipová už dříve, vstojie u špinavého plastového pultíku, jelikož těch pár normálních stolů okupovaly zkroušené fňukající děti doprovázené zavile je trestajícími rodiči anebo veliká, chlupatá a vlasatá mládež v šortkách, nátělnících a vietnamkách. Sita už dávno přečetla všechny hlavní komentáře v místních novinách, které obhajovaly využití rozpočtu na vzdělávání k výstavbě dalších věznic a nadšeně tleskaly posledním daňovým úlevám pro občany, jejichž roční příjem převyšuje národní důchod Rumunska. V knihkupectvích na letišti se neprodávaly knihy, pouze bestsellery, které ovšem Sita Dulipová nemohla číst, aniž by riskovala těžký nervový otrěs. Seděla už přes hodinu v modrém plastovém křesílku s ocelovými trubkami místo nohou, které byly přišroubovány k podlaze, v řadě lidí sedících v modrých plastových křesílkách s ocelovými trubkami místo nohou, které byly přišroubovány k podlaze, a kteří zírali na řadu lidí sedících v modrých plastových křesílkách s ocelovými trubkami místo nohou, které byly přišroubo-

vány k podlaze, když (jak se později vyjádřila): „Mi to došlo.“ Objevila, že pouhým jakýmsi nakroucením a takovým klouzavým záklonem, který je snazší předvést než popsat, může mimoletět kamkoli – octnout se kdekoli – protože už je přece mimo lety.

Najednou zjistila, že se nachází v Strupsirtsu, onom snadno dosažitelném a pitoreskním, ač poněkud trojrozměrném kraji gejzírů a vulkánů, jenž je mezi začínajícími mimoletci stále oblíben daleko nejvíc. Jako nezkušená začátečnice se strachovala, že zmešká původní spoj, a zdržela se tedy jen hodinku nebo dvě. Potom se vrátila na letiště. V naší rovině existence ihned zjistila, že její nepřítomnost nezabrala prakticky žádný čas.

Rozradostněně se opět vytratila pryč a ocitla se v Džejo. Tam strávila dva dny v hotýlku provozovaném Mimoletovou agenturou, který měl balkon s výhledem na jantarově žluté Somujské moře. Chodila na dlouhé procházky po pláži, plavala v chladné, zlatavé vodě, která hodně nadnášela – „bylo to jako plavat v brandy se sodou,“ popisovala to Sita – a seznámila se s pár sympatickými návštěvníky z jiných rovin. Malí a pokojní džejoští domorodci, kteří se o nikoho jiného nezajímali a nikdy neslézali na zem, dřepěli vysoko v korunách almapalem a handrkovali se, tlachali a zpívali si navzájem svižné, tiché milostné písně. Když se Sita trochu neochotně vrátila na letiště, aby zjistila, jak to tam vypadá, bylo tam jen o devět či deset minut víc než předtím. Brzy nato ohlásili její let.

Odletěla do Denveru na svatbu mladší sestry. Na zpáteční cestě domů jí uletěl spoj do Chicaga, a tak strávila týden v Čúmaji, kam se od té doby často vracela. Sita pracuje pro jednu reklamní agenturu a to obnáší spoustu cestování

*Kelly Barnhillová*  
**Paní Sorensenová a seskveč**

*Povídka vyšla poprvé on-line  
na serveru Tor.com, který patří jednomu  
z nejúspěšnějších SF&F nakladatelství  
na světě. Okouzující autorce londonovského  
ražení (viz biografickou poznámku na konci  
knížky) nevyšel, pokud vím, česky zatím  
ani řádek. Teď už je to napraveno.*

Onoho dne, kdy pochovala manžela – muže po všech stránkách řádného, ač plachého, jenž se neoddával pití ani pošetilostem; a nedostával pokuty za rychlou jízdu a špatné parkování ani nepodváděl na daních; a nehýřil na poutích, ani se nehonil za sukněmi jako ostatní dělníci ze skláren; což jinými slovy znamená: muže, který byl v městečku naprosto neznámý, pouhé číslo, prázdný a nepopsaný list papíru – tedy onoho dne dorazila Anežka Sorensenová ke vstupnímu schodišti do kostela Panny Marie Sněžné. Kněz ji očekával u otevřených vrat. Vzduch sládl a mokval hnílobou podzimu, a třebaže předtím přšelo, začínalo se už rozjasňovat a za hodinku či dvě bude jistě nádherně. Paní Sorensenová pozdravila kněze smutným úsměvem. Na sobě měla vkusný černý klobouček, praktické černé botky a černou hedvábnou blůzku zastrčenou do úzké skládané sukně stažené širokým páskem. Z levé náprsní kapsy jí vykukovaly dvě malé bílé myšky – dva malinké chlupaté chomáčky s růžovými chvějícími se čenichy a tuze červenými jazýčky.

Kněz, obstarožní chlapík jménem Vavřinec, ji uchopil za ruce a jemně stiskl. Myši jej překvapily. Naopak myši nebyly ani v nejmenším překvapeny, že vidí *jeho*. Vystrčily čumáčky přes lem náprsní kapsy ještě o kousek dál, aby lépe viděly. Vousky měly světlé a zářivé jako sluneční paprsky. Pohlédly jedna na druhou a pak se obě naráz obrátily k tváři starého kněze. A otci Vavřincovi – ač věděl, že je to nemožné – se zdálo, že se na něj ty myši *usmívají*. Polkl.

„Paní Sorensenová,“ řekl a odkašlal si.

„Mmm?“ pravila a mrkla na hodinky. Pak se letmo podívala přes rameno a hvízdla. Zpoza vysokého živého plotu vyběhl hodně velký pes a za ním téměř stejně veliký mýval a úplně mrňavá kočka.

„Přece nemůžeme –“ hlas mu selhal.

„Přinesli už květiny, otče?“ zeptala se mile paní Sorensenová, zatímco ona tři zvířata zdolávala schody a blížila se ke dveřím.

„Tedy,“ koktal kněz. „N-ne... Chci říci, ano, přinesli. Tři velikánské krabice. Musím však podotknout, paní Sorensenová –“

„Báječné. Omluvte mě.“ A vešla do kostela. „Byl byste tak laskav a přidržel dveře mým pomocníkům? Děkuji vám, otče.“ Její hlas překypoval energickou jistotou. Byl to hlas očekávající rozhodné „ano“. Ve dveřích po ní zůstal viset oblak vůně: lesní byliny, šerík a pižmo. Otci Vavřincovi se zatočila hlava.

„Zajisté,“ pravil, zatímco pes, mýval i kočka prošli kolem něj, důstojně a rozvážně, jako by byli součástí nějakého procesí, které on, kněz, neurvale narušil. Měl se proti tomu ohradit, jistěže měl. Ale tato zvířata – inu, uměl by to jen stěží vysvětlit. Měla střízlivý výraz a patřičné mravy. Nechal

je tedy projít. Když přecházela práh kostela, pokynul každému z nich hlavou na pozdrav. Tím sám sebe ohromil. Rychle a kradmo se porozhlédl tichou ulicí, aby se ujistil, že jej nikdo neviděl. Ještě aby do něj zase začala štourat farní rada! To by mu tak scházelo.

(Farní radu tvořilo momentálně trio ovdovělých sester, smyslem jejichž života – tak to alespoň knězi připadalo – bylo vyvolat v něm dojem, že jej neustále kamenují k smrti, ovšem bez kamenů, jen popcornem, ztracenými knoflíčky a chomáčky příze. Tento týden se v hnidopišském hledáčku jejich hněvu ocitl již třikrát – a to byla teprve středa.)

Promnul si neustále poklesávající bradu a odkašlal si. Když nespatriil na ulici nikoho (vyjma králičí rodinky, která se jako jeden králík náhle vynořila pod řadou javorů jasanolistých), pocítil otec Vavřinec náhlý, nevysvětlitelný a divoký příval radosti – na nějž reagoval tak, že rychle stiskl ruce v pěst a zamumlal „jo!“. A málem poskočil.

„Tak už jdete?“ zavolala paní Sorensenová od sanktuária.

„Ano, ano,“ vyhrkl překotně. „Zajisté.“ Ale stejně se zarazil. Ulicí s klapáním kopyt přicházel mladý jelen. Pravda, v těchto končinách nic neobvyklého, knězi se však zdálo podivné, že se zvíře zastavilo právě před kostelem a obrátilo němou tvář vzhůru, jako by zkoumalo vitráže v oknech. Rozeznávají jeleni barvy? Otec Vavřinec nevěděl. Jelen se nehýbal. Byl ještě mladý – paroží stěží větší než preclíky a kýty elegantní, svalnaté a pružné. Zamrkal velikýma vlahýma očima a roztáhl chřípí. Kněz zaváhal, jako by čekal, až jelen něco řekne.

*Jeleni nemluví*, napomenul se. *Začínáš být opravdu směšný*. Shůry se snesli dva jestřábi a usedli na zábradlí schodiště, zatímco – *Bože milosrdný*. Není támhleto vydra? Otec Vavřinec

potřásl hlavou, zpacifikoval faldík břicha, který se mu nepříjemně dral přes opasek, a raději zmizel ve svatostánku jako pára nad hrncem.

Smuteční hosté dorazili o dvě hodiny později a mlčky se rozesadili do kostelních lavic. Bylo jich pomálu. Přišel zástupce skláren, jehož účast byla formálně nutná. Jakýsi kontrolor. Pan Sorensen zjevně nebyl tak důležitý, aby si zasloužil někoho z vyšších pozic, a už vůbec ne tak skvělý, aby mu přijel vzdát úctu samotný majitel firmy až z Chicaga.

Kněze to dopálilo. *Ten člověk přece zemřel při práci*, pomyslel si. *Bezpochyby...*

Potřásl hlavou a raději se věnoval posledním přípravám. Krásná vdova kráčela s klidnou jistotou od jednoho zastavení k druhému, aby se ujistila, že je všechno, jak má být. Smuteční hosté, jak si kněz povšiml, byli převážně muži. To bylo logické, protože většina spolupracovníků pana Sorensena byli rovněž muži. Ale přesto: všiml si, že několik jich stáhlo z prstů snubní prsteny nebo je doma napadlo zastrčit do kapsy u vesty elegantní kapesník (v barvách, které nebylo možno popsat jinak než jako *nepohřební*) nebo si napomádat vlasy, naolejovat kníry či použít kolínskou. Celý kostel zkrátka páchl po mužích, kteří vyrazili na lov. Paní Sorensenová sice vypadala, že si toho nevšímá, ale to bylo vedlejší. Kněz si založil ruce na prsou a změřil přísným pohledem zátylky sedících.

*Skutečně*, pomyslel si. Potom však vdova vkročila do pruhu pestrobarevného světla vrženého vitrážovým oknem a on pocítil, jak mu srdce plesá a líčka rudnou a dech se mu zrychluje a krátí. *Jsou prostě lidé*, pomyslel si, *kteří je lehké milovat. A basta.*